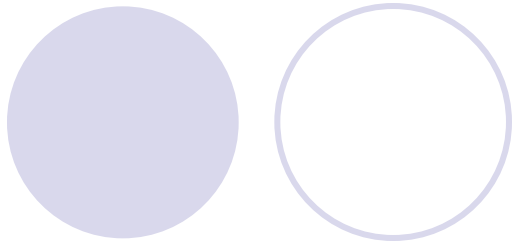

Základy speciální pedagogiky 1

PhDr. Pavla Pitnerová
32695@mail.muni.cz

**BARTOŇOVÁ, M.,
VÍTKOVÁ, M.**

Strategie ve vzdělávání
žáků se speciálními
vzdělávacími potřebami a
specifické poruchy učení.

1. vydání. Brno: Paido, 2007, 159 s.
ISBN 978-80-7315-140-9.

Inkluze

- integrace všech žáků do běžné školy
- mainstreaming
- žáci se speciálními vzdělávacími potřebami
- speciálněpedagogická podpora

Integrace

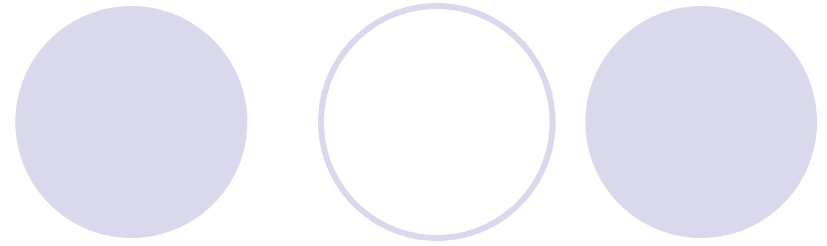
- znovu vytvoření celku
- jednotu mezi člověkem a jeho vztahem k okolí

Změny ve speciálním vzdělávání

- **Dříve – speciální školy** pro žáky s tělesným, smyslovým, mentálním postižením
- **Nyní – žák se speciálními vzdělávacími potřebami**
 - Postižení těžké 3%
 - Středně těžké 17%
 - Lehké postižení 80%
- **Hlavní výchovně vzdělávací proud**

Samostudium

- modely integrace
- organizační formy společného vyučování
- podpůrné systémy, projekty

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami

- žáci se zdravotním postižením
- žáci se zdravotním znevýhodněním
- žáci se sociálním znevýhodněním
- žáci nadaní a mimořádně nadaní

Žáci se zdravotním postižením

Za žáky se **zdravotním postižením** se považují žáci:

- s tělesným postižením
- se zrakovým postižením
- se sluchovým postižením
- s mentálním postižením
- s autismem
- s vadami řeči
- se souběžným postižením více vadami
- se specifickými poruchami učení nebo chování

Žáci se zdravotním znevýhodněním

Za žáky se zdravotním znevýhodněním se považují žáci:

- zdravotně oslabení
- dlouhodobě nemocní
- s lehčími zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení a chování

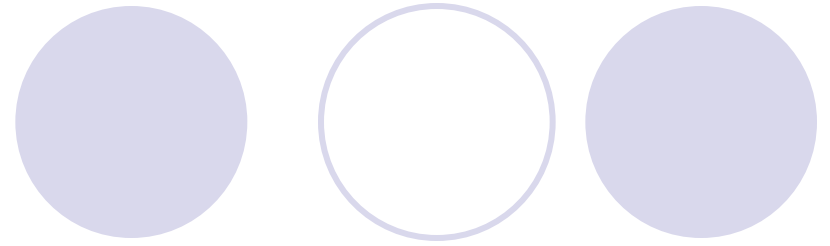
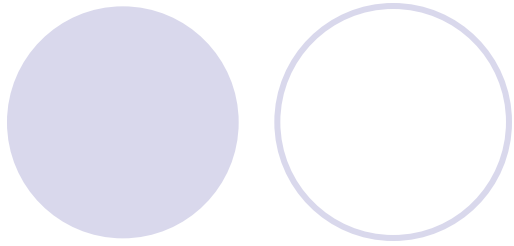
Klasifikace speciální pedagogiky

- psychopedie
- somatopedie
- logopedie
- surdopedie
- oftalmopedie
- etopedie
- edukace jedinců s kombinovaným postižením více vadami
- specifické poruchy učení nebo chování

Školní integrace

- snaha o společnou edukaci postižených a nepostižených žáků
- „snaha poskytnout v různých formách **výchovu a vzdělání jedincům se speciálními vzdělávacími potřebami** v co možná nejméně restriktivním prostředí, které optimálně odpovídá jejich potřebám“

- individuální integrace
- skupinová integrace
- podpůrné služby

Legislativa – samostudium

- Národní program rozvoje vzdělávání v ČR – **Bílá kniha** (2001)
- **Školský zákon** – Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném vzdělávání
- **Vyhláška č. 72/2005**, o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních
- **Vyhláška č. 73/2005**, o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a studentů mimořádně nadaných
- **RVP, ŠVP**

System pedagogicko- psychologického poradenství

- **Školní poradenská pracoviště**
- **Specializovaná poradenská zařízení**

Školní poradenská pracoviště

- **Výchovní poradci**
- **Školní psychologové**
- **Školní speciální pedagogové**
- **Školní metodici prevence**

System pedagogicko- psychologického poradenství

- **Školní poradenská pracoviště**
- **Specializovaná poradenská zařízení**

Specializovaná poradenská zařízení

- **Pedagogicko-psychologické poradny (PPP)**
- **Speciálně pedagogická centra (SPC)**
- **Střediska výchovné péče (SVP)**
- **Institut pedagogicko-psychologického poradenství (IPPP)**

System pedagogicko- psychologického poradenství

- **Školní poradenská pracoviště**
- **Specializovaná poradenská zařízení**

Standardní činnosti center

- **standardní činnosti společně**
- **standardní činnosti speciální**
 - centrum poskytující služby žákům s vadami řeči
 - se sluchovým postižením
 - se zrakovým postižením
 - s tělesným postižením
 - s mentálním postižením
 - s poruchami autistického spektra
 - žákům hluchoslepým
 - žákům s více vadami

Střediska výchovné péče

SVP zajišťují prevenci a terapii sociálně patologických jevů u dětí a mládeže a poradenství v této oblasti

Těžiště činnosti SVP:

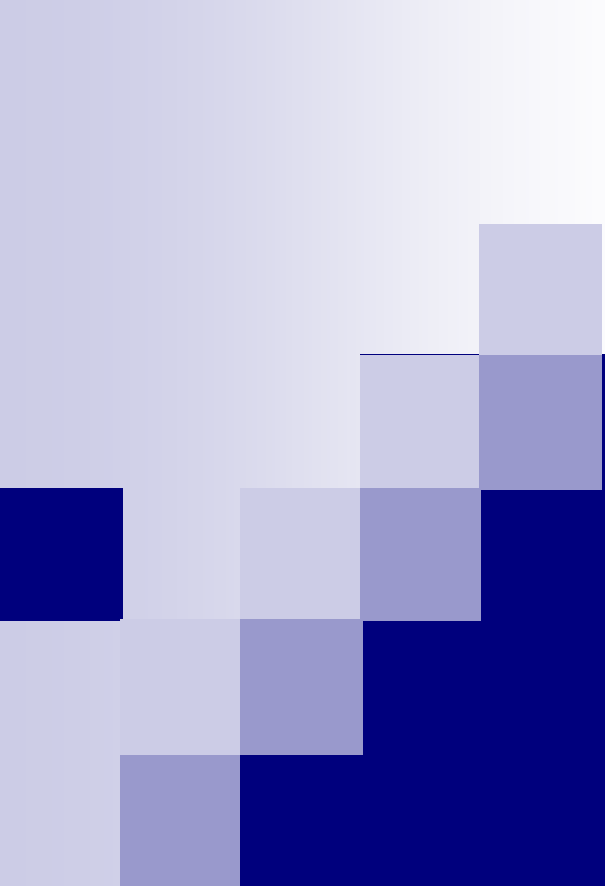
- > psychoterapeutická práce**
- > Aktivní depistáž problémových jedinců a skupin**

SVP se zřizují od roku 1991 (podle zákona ČNR 395/1991 O školských zařízeních)

Od roku 1997 jsou SVP zařazena do nového systému pedagogicko-psychologického poradenství

Institut pedagogicko- psychologického poradenství - IPPP

- Organizace s celorepublikovou působností, zřízena MŠMT v 1994
- Řeší aktuální koncepční otázky pedagogicko-psychologického poradenství
- Podílí se na tvorbě nových poradenských koncepcí a legislativy
- Zajišťuje koordinaci poradenského systému
- Poskytuje další vzdělávání poradenských pracovníků
- Zajišťuje přenos odborných informací

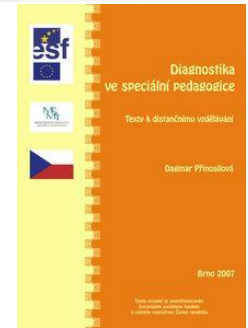
Speciálně pedagogická diagnostika

PŘINOSILOVÁ, D.

Diagnostika ve speciální pedagogice.

Texty k distančnímu vzdělávání.

Brno: Paido. 2007

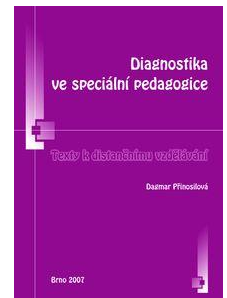
Speciálně pedagogická diagnostika

- Je součástí speciální pedagogiky.
- **Cílem** je co nejdokonalejší poznání člověka s postižením, vadou nebo nějakým handicapem.
- Poznatky slouží k **výchově a vzdělávání** jedinců s postižením, k určení socializace ve společnosti.

-
- Zaměřuje se na získání informací o osobnosti dotyčného jedince a o jeho možnostech v oblasti vzdělavatelnosti a vychovatelnosti, neboť to jsou hlavní předpoklady pro zařazení člověka s postižením do společnosti.
 - Zkoumá průběh dosavadního vývoje člověka i s jeho etiologií.

Základní pojmy

- **Diagnostika** = poznávací proces
- poznání \Rightarrow **diagnóza**

Diagnostika

- **komplexní**, interdisciplinární (lékaři, psychologové, speciální pedagogové, sociální pracovníci a další odborníci).
- Diagnostika v oblastech:
 - lékařství
 - speciální pedagogiky
 - psychologie
 - sociální

Diagnóza

- Speciálně pedagogická diagnostika vyžaduje individuální přístup.
- Dělí se **podle druhu postižení** na: surdo, soma, logo,...
- Podle **etiologie**:
 - **kauzální**, kdy je známa příčina,
 - **symptomatickou**, kdy příčina není známa a diagnóza se omezuje na příznaky.
- Podle **časového sledu** provádění na *vstupní, průběžnou a výstupní*.
- Podle **rozsahu sledovaných cílů**:
 - **globální** diagnostika se zaměřuje na zjišťování nejvýznamnějších vlastností postiženého člověka vzhledem k výchovnému a vzdělávacímu procesu jako celku,
 - **parciální** je zaměřena jen ve vztahu k určitým aktuálním projevům.

Diferenciální diagnostika

- když zjištěné charakteristika dostatečně přesvědčivě nenaznačují, o kterou diagnózu by mohlo jít.
- Např. odlišení hluchoty od mentální retardace v případě, že dítě nemluví, nebo MR od autismu.

Úkoly speciálně pedagogické diagnostiky v jednotlivých obdobích vývoje

Z hlediska jednotlivých životních období se může diagnostika týkat:

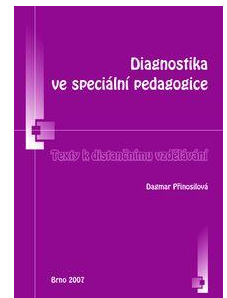
- raného a předškolního věku,
- období školní docházky včetně dospívání,
- dospělosti,
- stáří.

Hlavní oblasti diagnostiky ve SP

Diagnostika:

- motorických schopností a laterality
- rozumových schopností
- komunikačních schopností
- socializačního a citového vývoje

Diagnostické metody

- **metody obecné** –sbírají údaje a základní data o vyšetřované osobě. Využívají je i jiné vědní obory, nejen speciální pedagogiky.

Patří sem:

- **rodinná anamnéza (RA)** se zaměřuje na zjištění údajů o rodičích, sourozencích, prarodičích, popř. v případě potřeby i ostatních předcích, se zřetelem na patologické odchylky. Sleduje výskyt určitých chorob v rodině.
- **osobní anamnéza (OA)** navazuje na rodinnou a zjišťuje údaje o vyšetřované osobě z pre-, peri- a postnatálního období, z raného dětství a z dalších fází vývoje. Zaměřuje se na údaje týkající se celkového biologického, neuropsychického a sociálního vývoje včetně různých chorob, úrazů, operací, užívání léků apod. Doplňkem je vyšetření prostředí (rodinného, školního, pracovního...).
- **katamnéza** se zabývá zkoumáním příčin opakovaného objevení se nežádoucích projevů v určitém časovém odstupu od ukončení nápravné péče.

Diagnostické metody

- **metody speciální** – představují odborná speciálně pedagogická vyšetření, která mají zjistit druh a stupeň postižení. Jedná se o týmovou práci. Je důležité soustředit pozornost na celou osobnost vyšetřovaného a nebrat do úvahy jen izolovaný výkon v určité oblasti.
 - pozorování
 - metody explorační
 - diagnostické zkoušky (ústní zkoušky, praktické zkoušky)
 - testové metody standardizované a nestandardizované,
 - rozhovor a hodnocení výsledků činnosti
 - kazuistika
 - přístrojové metody

Školní zralost

- Mezi základní diagnostické situace patří **hra, kresba, vyučování**.
- Během celého vyšetření je třeba dítě **pozorovat a sledovat jeho chování**.
- Výsledky je nutno **analyzovat** a slovně se o nich vyjádřit.
- Rozhodně nespoléhat jen na bodové ohodnocení výkonu dítěte!